

Obsah

Předmluva	23
A. OBECNÉ OTÁZKY PSYCHOLOGIE	
I. Vývoj názorů na předmět psychologie	34
II. Cíle a úkoly psychologie	43
1. Vývoj marxistické psychologie	43
2. Metody psychologie	54
III. Vztah mezi hmotným a duševním	61
IV. Psychika jako funkce mozku a jako odraz skutečnosti	69
1. Psychika – vlastnost vysoce organizované hmoty	69
2. Odraz skutečnosti a psychika	71
3. Úrovně odrazu skutečnosti	74
V. Evoluce nervových funkcí a psychiky	80
1. Dráždivost a počátky nervové činnosti	82
2. Evoluce nervové soustavy u mnohobuněčných živočichů	84
3. Nervová soustava obratlovců a její fylogeneze	86
4. Hlavní etapy vývoje nervové soustavy a její funkce u člověka	88
5. Evoluce nervové funkce a odraz	94
6. Nervové reflexy a psychika	97
VI. Vznik a vývoj psychiky	103
1. Reflexní chování a vědomá činnost	104
2. Dialektika vnějších i vnitřních podmínek a aktivita odrazu	111
3. Příčiny vzniku psychiky	118
VII. Podíl činnosti na vytváření člověka	129
1. O pojmu činnost	130
2. Struktura činnosti a úrovně jejího řízení	139
3. Procesy cílevědomého jednání	146
VIII. Dialektika společenského a individuálního vědomí a osobnost	152
1. Jednota společenského i individuálního vědomí	152
2. Vědomí a praktická zkušenost člověka	158
3. Ontogeneze fyziologických mechanismů vědomí	160
4. Vědomí a osobnost	165
B. POZNÁVACÍ PROCESY	
I. Čítí a vnímání	176
1. Psychofyzika	176
a) Podnětové prahy	178
b) Reakční čas	182

2. Odras a vnímání	188
3. Vnímání a činnost	191
4. Percepční procesy	195
a) Základní percepční procesy	195
b) Kauzalita a pravděpodobnost v lidském vnímání	196
c) Předmětnost lidského vnímání	200
d) Kontinuita a diskontinuita lidského vnímání	201
e) Konstantnost vnímání	203
f) Historičnost lidského vnímání	204
5. Charakteristika vjemů a výsledků vnímání	205
a) Klam a iluze	206
b) Paobrazy, perseverační a eidetické představy	211
6. Klasifikace vjemů	215
a) Zrakové vjemy	216
b) Sluchové vjemy	217
c) Chuťové vjemy	218
d) Čichové vjemy	218
e) Kožní vjemy	219
f) Kinestetické vjemy	219
7. Složité vjemy	220
II. Paměť a učení	222
1. Vývoj názorů na paměť	222
2. O povaze paměti	225
3. Krátkodobá paměť	229
4. Zapomínání a jeho příčiny	236
a) Základní faktory zapomínání	236
b) Interference a zapomínání	238
5. Učení a dlouhodobá paměť	242
a) Učení a jeho druhy	244
b) Vztah mezi učením a pamětí	256
6. Učení, činnost a vývoj schopností	261
III. Pozornost	267
1. Vývoj názorů na povahu pozornosti	267
2. Vymezení pojmu pozornosti a její výzkum	270
3. Vlastnosti pozornosti	274
a) Rozsah pozornosti	274
b) Oscilace pozornosti	275
c) Distribuce pozornosti	277
4. Vztah vlastností pozornosti k osobnosti	278
5. Výklad pozornosti a druhy pozornosti	278
IV. Představy a obrazotvornost	283
1. Vymezení a charakteristika představ	283
2. Vytváření představ	288
3. Klasifikace představ	289
4. Vlastnosti představ a jejich zjišťování	293
5. Fantazie a tvořivá činnost	296

4. Die Beziehung der Aufmerksamkeitseigenschaften zur Persönlichkeit	278
5. Die Auslegung und die Arten der Aufmerksamkeit	278
IV. Die Vorstellungen und die Einbildungskraft	283
1. Die Definition und die Charakteristik der Vorstellungen	283
2. Die Entstehung der Vorstellungen	288
3. Die Klassifikation der Vorstellungen	289
4. Die Eigenschaften der Vorstellungen und ihre Feststellung	293
5. Die Phantasie und die schöpferische Tätigkeit	296
V. Die Zeichenprozesse und die Psychologie der Sprache	299
1. Zur Zeichentheorie in der Psychologie	301
a) Die Auslegung der Zeichen in der marxistischen Psychologie	301
b) Der behavioristische Zutritt zur Zeichenerforschung	308
2. Die Einheit des Zeichens und seiner Bedeutung	310
3. Die Zeichensysteme und die Sprache	314
a) Die Funktion der Zeichensysteme	314
b) Die Sprache als Zeichensystem	315
4. Die Psychologie der Sprache	316
a) Theoretische Ausgangspunkte	317
b) Die Sprache und das Denken	321
VI. Die Psychologie des Denkens	326
1. Der Gegenstand der Psychologie des Denkens	327
2. Begriffsbildende Prozesse	333
a) Die Experimentalforschung der Entstehung von Bedeutungen und Begriffen	334
b) Das Lernen und die begriffsbildenden Prozesse	337
c) Ein Modell des Lernens der Begriffe durch Zeichen	339
d) Die Theorie der Entstehung von Bedeutungen und Begriffen	342
3. Das Denken im Prozeß der Lösung eines Problems	345
a) Das schöpferische Suchen der Lösungen	346
b) Die Rolle der Eigenreflexion im schöpferischen Denken	353
4. Die Psychologie der Intelligenz	359

C. DIE DYNAMIK DES VERHALTENS UND DER TÄTIGKEIT

I. Der Prozeß und die Struktur der menschlichen Tätigkeit.	369
1. Die Struktur und die Regulation der menschlichen Tätigkeit	371
2. Die Arbeit, das Spiel und das Lernen	380
II. Die Emotionen und das Verhalten	387
1. Die Einheit der äußeren und der inneren Bedingtheit der Emotionen	388
2. Die allgemeine Aktivierung des psychischen Tätigkeit	391
3. Die Aktivierung und die Emotionen	394
4. Die psychische Spannung und die Aktivierung	396
5. Die emotionalen Prozesse und Bedürfnisse	401
6. Die Eigenschaften der emotionalen Widerspiegelung der Realität	405
7. Verschiedentliche Qualitäten des emotionalen Erlebnisses	412

8. Das Gefühlsleben des Menschen	414
a) Die Spezifität der menschlichen Emotionen	415
b) Die Einteilung der höheren Gefühle	417
III. Die Motivierung des menschlichen Verhaltens	420
1. Der Begriff „Motivierung“	420
2. Die Arten der Motive und der Motivierungsdispositionen	421
a) Die Bedürfnisse und die Interessen wie die Motive der Tätigkeit	425
b) Die Dialektik der Entwicklung menschlicher Bedürfnisse und Interessen	431
3. Die Hierarchisierung der Motive	433
a) Der strukturelle Zutritt	433
b) Die Struktur und Dynamik der Verhaltensmotivierung während der Belastung	436
c) Eine Übersicht der Entwicklung	438
4. Die Theorie der Motivierung	440
IV. Die bewußte Regulation der Tätigkeit und die Willensprozesse	445
1. Einleitung	445
2. Die Determination der Tätigkeit und die Willenshandlung	448
3. Das Entstehen und die Entwicklung des Willens	455
4. Bewußte und unbewußte Komponenten der Willensregulation	463
5. Die Vorbereitung des Aktionsplans	466
6. Die Durchführung des Aktionsplans	472
V. Die Geschicklichkeiten und die sensomotorische Regulation	479
1. Eine Charakteristik der Geschicklichkeiten	479
2. Theoretische Ausgangspunkte des sensomotorischen Lernens	482
3. Das Entstehen und die Regulation der Tätigkeit	489
a) Die Zahl der Wiederholungen und die Einübungsphasen	489
b) Die durch die Zeit bestimmten Beziehungen in der Aneignung von Geschicklichkeiten	492
c) Informationen mit Rückkopplung	495
4. Das Funktionssystem der Tätigkeit und die Entwicklung der sensomotorischen Fähigkeiten	499

D. DIE GRUNDEBENEN DER ENTWICKLUNG DER PSYCHE UND DIE PERSÖNLICHKEIT

I. Die psychisch-soziale Ebene der Bewegung der Materie	507
1. Die Grundformen der Bewegung der Materie	508
2. Die Dialektik des gesellschaftlichen und des psychischen	513
II. Die Beziehungen zwischen dem Biologischen und dem Gesellschaftlichen in der Entwicklung des Menschen	520
1. Die Entwicklung der Aktivität der psychischen Widerspiegelung	520
2. Das Entstehen des Subjekts der Tätigkeit	527
III. Das Entstehen und die Entwicklung der Persönlichkeit	538
1. Die Formierung der Persönlichkeit	538
2. Die Struktur der Persönlichkeit	545
3. Die Eigenschaften der Persönlichkeit	553

Zusammenfassung — tschechische	564
— russisch	580
— englisch	598
Die psychologischen Grundbegriffe	616
Übungen	625
Bibliographie	631
Sachverzeichnis	659
Namenverzeichnis	679

Vyšší ¹⁷MORAVSKÁ ZEMSKÁ škola
 J. Podsedla BRNO Brno
 Žerotínovo nám. 6, Brno
 KNIHOVNA
 školní knihovna

Contents

Preface	23
-------------------	----

A. GENERAL PROBLEMS OF PSYCHOLOGY

I. Development of ideas about the subject of psychology	34
II. Objectives and tasks of psychology	43
1. The development of Marxist psychology	43
2. Methods in psychology	54
III. Mind and Body problem	61
IV. Mind as a function of the brain and as a reflection of reality	61
1. Mind — feature of highly organized matter	69
2. Reflection of reality and mind	71
3. Levels of reflection	74
V. Evolution of nervous functions and mind	80
1. Irritability and early stages of nervous activity	82
2. Evolution of the nervous system in polycell animals	84
3. Nervous system in vertebrates and its phylogeny	86
4. Main stages in the development of the nervous system and its function in man	88
5. Evolution of the nervous function and reflection	94
6. Nervous reflexes and mind	97
VI. The development of mind	103
1. Automatic behaviour and conscious activity	104
2. The dialectics of external and internal conditions and activity of reflection	111
3. Causes of the genesis of mind	118
VII. The share of activity in the formation of man	129
1. On the concept of activity	130
2. Structure of activity and levels of its control	139
3. Mechanisms of purposive activity	146
VIII. The dialectics of social and individual consciousness, personality	152
1. Unity of social and individual consciousness	152
2. Consciousness and the practical experience of man	158
3. Ontogenesis of physiological mechanisms of consciousness	160
4. Consciousness and personality	165

B. COGNITIVE PROCESSES

I. Sensation and perception	176
1. Psychophysics	176
a) Stimuli thresholds	178
b) Reaction time	182
2. Reflection and perception	186
3. Perception and activity	191
4. Perceptual processes	195
a) Basic perception	195
b) Causality and probability in human perception	196
c) Objectiveness of human perception	200
d) Continuity and discontinuity of human perception	201
e) Constancy of perception	203
f) Historical nature of human perception	204
5. Characterization of perception and of perceptual results	205
a) Illusion	206
b) After-images, perseverance and eidetic images	212
6. Classification of perception	215
a) Visual perception	216
b) Auditory perception	217
c) Taste perception	218
d) Olfactory perception	218
e) Skin perception	219
f) Kinesthetic perception	219
7. Complex percepts	220
II. Memory and learning	222
1. Development of ideas regarding memory	222
2. On the nature of memory	225
3. Short-term memory	229
4. Forgetting and its causes	236
a) Basic factors of forgetting	236
b) Interference and forgetting	238
5. Learning and long-term memory	242
a) Learning and its kinds	244
b) Relationship between learning and memory	256
6. Learning, activity and development of abilities	261
III. Attention	267
1. Development of ideas regarding the nature of attention	267
2. Definition of the concept attention and its investigation	270
3. Features of attention	274
a) Extent of attention	274
b) Oscillation of attention	275
c) Distribution of attention	277
4. The relation between attention features and personality	278
5. Explanation and kinds of attention	278

IV. Images and imagination	283
1. Definition and characteristics of images	283
2. The formation of images	288
3. Classification of images	289
4. Features of images and their determination	293
5. Imagination and creative activity	296
V. Sign processes and psychology of language	299
1. On the theory of signs in psychology	301
a) Explanation of signs in Marxist psychology	301
b) Behavioristic approach to the study of signs	308
2. Unity of sign and meaning	310
3. Sign systems and language	314
a) Functions of sign systems	314
b) Language as a sign system	315
4. Psychology of language	316
a) Theoretical bases	317
b) Language and thinking	321
VI. Psychology of thinking	326
1. The subject of psychology of thinking	327
2. Concept-formation processes	333
a) Experimental investigation of the formation	334
b) Learning and concept formation	337
c) Model of sign-conceptual learning	339
d) Theory of meaning and concept formation	342
3. Thinking in the process of problem solving	345
a) Creative seeking of new ways of solution	346
b) The role of selfreflection in creative thinking	353
4. Psychology of intelligence	359
C. DYNAMICS OF BEHAVIOUR AND ACTIVITY	
I. The process and structure of human activity	369
1. Structure and regulation of human activity	371
2. Work, play and learning	380
II. Emotions and behaviour	387
1. Unity of external and internal conditions of emotions	388
2. General activation of psychological activity	391
3. Activation and emotion	394
4. Psychological tension and activation	396
5. Emotional processes and needs	401
6. Features of the emotional reflection of reality	405
7. Different qualities of emotional experience	412
8. Emotional life of man	414
a) Specificity of emotions in man	415
b) Classification of higher emotions	417
III. Motivation of human behaviour	420
1. The concept of motivation	420
2. Kinds of motives and motivation dispositions	421

a) Needs and interests as activity motives	425
b) The dialectics of the development of human needs and interests	431
3. Hierarchisation of motives	433
a) Structural approach	433
b) Motivation of behaviour under load	436
c) Developmental survey	438
4. Theory of motivation	440
IV. Conscious regulation of behaviour and voluntary action	445
1. Introduction	445
2. Determination of human behaviour and voluntary action	448
3. The genesis and development of the will	455
4. Conscious and unconscious components of voluntary regulation	463
5. Preparation of the plan of activity	466
6. Implementation of the plan of activity	472
V. Skills and sensormotor regulation	479
1. Characteristics of skills	479
2. Theoretical bases of sensormotor learning	482
3. Formation and regulation of activity	489
a) Number of repetitions and phases of training	489
b) Time relations in formation of skills	492
c) Feedback information	495
4. Functional system of activity and the development of sensormotor abilities	499
 D. BASIC LEVELS OF MIND AND PERSONALITY DEVELOPMENT 	
I. Psychological level of movement of matter	507
1. Basic forms of movement of matter	508
2. The dialectics of the social and the psychological movement	513
II. The relationship of the biological and the social in the development of man	520
1. The development of the activity of psychological reflection	520
2. The formation of the subject of human activity	527
III. The formation and development of personality	538
1. Personality formation	538
2. Structure of personality	545
3. Features of personality	553
Summary — Czech	564
— Russian	580
— English	598
Basic psychological concepts	616
Exercises	625
Literature	631
Subject index	659
Index of names	679

V. Znakové procesy a psychologie řeči	299
1. K teorii znaků v psychologii	301
a) Výklad znaků v marxistické psychologii	301
b) Behavioristický přístup ke studiu znaků	308
2. Jednota znaku a významu	210
3. Znakové systémy a řeč	314
a) Funkce znakových systémů	314
b) Řeč jako znaková soustava	315
4. Psychologie řeči	316
a) Teoretická východiska	317
b) Řeč a myšlení	321
VI. Psychologie myšlení	326
1. Předmět psychologie myšlení	327
2. Pojmotvorné procesy	333
a) Experimentální studium vytváření významů a pojmů	334
b) Učení a pojmotvorné procesy	337
c) Model znakové pojmového učení	339
d) Teorie vytváření významu a pojmu	342
3. Myšlení v procesu řešení problému	345
a) Tvořivé hledání způsobu řešení	346
b) Úloha sebereflexe v tvořivém myšlení	353
4. Psychologie inteligence	359

C. DYNAMIKA CHOVÁNÍ A ČINNOSTI

I. Proces a struktura lidské činnosti	369
1. Psychická regulace průběhu činnosti	371
2. Práce, hra a učení	380
II. Emoce a chování	387
1. Jednota vnější a vnitřní podmíněnosti emocí	388
2. Obecná aktivace psychické činnosti	391
3. Aktivace a emoce	394
4. Psychické napětí a aktivace	396
5. Emocionální procesy a potřeby	401
6. Vlastnosti emocionálního odrazu skutečnosti	405
7. Rozdílné kvality emocionálního prožitku	412
8. Citový život člověka	414
a) Specifičnost emocí u člověka	415
b) Rozdělení vyšších citů	417
III. Motivace lidského chování	420
1. Pojem motivace	420
2. Druhy motivů a motivačních dispozic	421
a) Potřeby a zájmy jako motivy činnosti	425
b) Dialektika rozvoje potřeb a zájmů člověka	431
3. Hierarchizace motivů	433
a) Strukturální přístup	433

b) Motivace chování v zátěži	436
c) Vývojový přehled	438
4. Teorie motivace	440
IV. Vědomá regulace činnosti a volní procesy	445
1. Úvod	445
2. Determinace činnosti a volní jednání	448
3. Vznik a vývoj vůle	455
4. Vědomé a nevědomé komponenty volní regulace	463
5. Příprava plánů činnosti	466
6. Realizace plánů činnosti	472
V. Dovednosti a senzomotorická regulace	479
1. Charakteristika dovedností a schopností	479
2. Teoretická východiska senzomotorického učení	482
3. Vytváření dovedností a regulace činnosti	489
a) Počet opakování a fáze nácviku	489
b) Časové vztahy v osvojování dovedností	492
c) Zpětnovazební informace	495
4. Funkční systém činnosti a rozvoj senzomotorických schopností	499

D. ZÁKLADNÍ ÚROVNĚ VÝVOJE PSYCHIKY A OSOBNOST

I. Psychosociální úroveň pohybu hmoty	507
1. Základní formy pohybu hmoty	508
2. Dialektika sociálního a psychického	513
II. Vztah biologického a sociálního ve vývoji člověka	520
1. Vývoj aktivity psychického odrazu	520
2. Vznik subjektu činnosti	527
III. Vznik a vývoj osobnosti	538
1. Formování osobnosti	538
2. Struktura osobnosti	545
3. Vlastnosti osobnosti	553
Resumé — české	564
— ruské	580
— anglické	598
Základní psychologické pojmy	616
Cvičení	625
Literatura	631
Věcný rejstřík	659
Jmenný rejstřík	679

Содержание

Предисловие	23
-----------------------	----

А. ОБЩИЕ ВОПРОСЫ ПСИХОЛОГИИ

I. Развитие взглядов на предмет психологии	34
II. Цели и задачи психологии	43
1. Развитие марксистской психологии	43
2. Методы психологии	54
III. Связь между материальным и духовным	61
IV. Психика как функция мозга и как отражение действительности	69
1. Психика — свойство высокоорганизованной материи	69
2. Отражение действительности и психика	71
3. Механизм целенаправленного поведения	74
V. Эволюция нервных функций и психики	80
1. Раздражимость и начало развития нервной деятельности	82
2. Эволюция нервной системы у многоклеточных организмов	84
3. Нервная система позвоночных и ее филогенез	86
4. Главные этапы развития нервной системы и ее функций у человека	88
5. Эволюция нервной функции и отражение	94
6. Нервные рефлексы и психика	97
VI. Возникновение и развитие психики	103
1. Автоматическое поведение и сознательная деятельность	104
2. Диалектика внешних и внутренних условий и активность отражения	111
3. Причины возникновения психики	118
VII. Роль деятельности в формировании человека	129
1. О понятии деятельности	130
2. Структура деятельности и уровни ее управления	139
3. Механизм целенаправленного поведения	146
VIII. Диалектика общественного и индивидуального сознания и личность	152
1. Единство общественного и индивидуального сознания	152
2. Сознание и практический опыт человека	158
3. Онтогенез физиологических механизмов сознания	160
4. Сознание и личность	165

Б. ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕССЫ

I. Ощущение и восприятие	176
1. Психофизика	176

а) Пороги раздражителей	178
б) Время реакции	182
2. Отражение и восприятие	186
3. Восприятие и деятельность	191
4. Процессы восприятия	195
а) Основные процессы восприятия	195
б) Причинность и вероятность в человеческом восприятии	196
в) Предметность человеческого восприятия	200
г) Прерывность и непрерывность человеческого восприятия	201
д) Константность и восприятия	203
е) Историчность человеческого восприятия	204
5. Характеристика восприятия и его результатов	205
а) Иллюзии	206
б) Последовательные образы, персеверационные и эйдетические представления	212
6. Классификация восприятий	215
а) Зрительное восприятие	216
б) Слуховое восприятие	217
в) Вкусовое восприятие	218
г) Обонятельное восприятие	218
д) Кожное восприятие	219
е) Кинэстетическое восприятие	219
7. Комплексные восприятия	220
II. Память и учение	222
1. Развитие взглядов на память	222
2. О природе памяти	225
3. Кратковременная память	229
4. Забывание и его причины	236
а) Основные факторы забывания	236
б) Интерференция и забывание	238
5. Учение и долговременная память	242
а) Учение и его виды	244
б) Связь между учением и памятью	256
6. Учение, деятельность и развитие способностей	261
III. Внимание	267
1. Развитие взглядов на природу внимания	267
2. Определение понятия внимание и его значений	270
3. Свойства внимания	274
а) Объем внимания	274
б) Колебание внимания	275
в) Распределение внимания	277
4. Связь между свойствами внимания и личностью	278
5. Значение внимания и виды внимания	278
IV. Представление и воображение	283
1. Определение и характеристика представлений	283
2. Формирование представлений	288
3. Классификация представлений	289

4. Свойства представлений и их установление	293
5. Фантазия и творческая деятельность	296
V. Знаковые процессы и психология речи	299
1. К теории знаков в психологии	301
а) Понимание знаков в марксистской психологии	301
б) Бихевиористский подход к изучению знаков	308
2. Единство знака и значения	310
3. Знаковые системы и речь	314
а) Функция знаковых систем	314
б) Речь как знаковая система	315
4. Психология речи	316
а) Теоретические положения	317
б) Речь и мышление	321
VI. Психология мышления	326
1. Предмет психологии мышления	327
2. Процессы образования понятий	333
а) Экспериментальное исследование образования значений и понятий	334
б) Учение и процессы образования понятий	337
в) Модель знаково-понятийного учения	339
г) Теория формирования значений и понятий	342
3. Мышление в процессе решения проблем	345
а) Творческий поиск способов решения	346
б) Роль саморефлексии в творческом мышлении	353
4. Психология интеллекта	359

В. ДИНАМИКА ПОВЕДЕНИЯ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

I. Процесс и структура человеческой деятельности	369
1. Состав и регуляция деятельности человека	371
2. Труд, игра и учение	380
II. Эмоции и поведение	387
1. Единство внешней и внутренней обусловленности эмоций	388
2. Общая активация психической деятельности	391
3. Активация и эмоции	394
4. Психическое напряжение и активация	396
5. Эмоциональные процессы и потребности	401
6. Свойства эмоционального отражения действительности	405
7. Различные качества эмоционального переживания	412
8. Эмоциональная жизнь человека	414
а) Специфика эмоций у человека	415
б) Классификация высших чувств	417
III. Мотивация человеческого поведения	420
1. Понятие мотивации	420
2. Виды мотивов и мотивационных диспозиций	421
а) Потребности и интересы как мотивы деятельности	425
б) Диалектика развития потребностей и интересов человека	431
3. Иерархизация мотивов	433
а) Структурный подход	433

б) Мотивация поведения в напряженных условиях	436
в) История развития	438
4. Теории мотивации	440
IV. Сознательная регуляция деятельности и волевые процессы	445
1. Введение	445
2. Детерминированность деятельности и волевое поведение	448
3. Возникновение и развитие воли	455
4. Сознательные и бессознательные компоненты волевой регуляции	463
5. Подготовка планов деятельности	466
6. Реализация планов деятельности	472
V. Умение и сензомоторная регуляция	479
1. Характеристика умений	479
2. Теоретические основы сензомоторного учения	482
3. Формирование и регуляция деятельности	489
а) Число повторений и фазы тренировки	489
б) Временные отношения в освоении умения	492
в) Обратносвязевая информация	495
4. Функциональная система деятельности и развитие сензомоторных способностей	499
Г. ОСНОВНЫЕ УРОВНИ РАЗВИТИЯ ПСИХИКИ И ЛИЧНОСТЬ	
I. Психосоциальный уровень движения материи	507
1. Основные формы движения материи	508
2. Диалектика социального и психического	513
II. Отношение биологического и социального в развитии человека	520
1. Развитие активности психического отражения	520
2. Возникновение субъекта деятельности	527
III. Возникновение и развитие личности	538
1. Формирование личности	538
2. Структура личности	545
3. Свойства личности	553
Резюме — чешское	564
Резюме — русское	580
Резюме — английское	598
Основные психологические понятия	616
Упражнения	625
Литература	631
Тематический указатель	659
Именной указатель	679

Inhaltsverzeichnis

Vorwort	23
A. ALLGEMEINE FRAGEN DER PSYCHOLOGIE	
I. Die Entwicklung der Ansichten über den Gegenstand der Psychologie	34
II. Die Ziele und die Aufgaben der Psychologie	43
1. Die Entwicklung der marxistischen Psychologie	43
2. Die Methoden der Psychologie	54
III. Die Beziehungen zwischen dem Geistigen und dem Materiellen	61
IV. Die Psyche als Gehirnfunktion und als Widerspiegelung der Realität	69
1. Die Psyche — eine Eigenschaft der höchst organisierten Materie	69
2. Die Widerspiegelung der Realität und die Psyche	71
3. Die Stufen der Widerspiegelung der Realität	74
V. Die Evolution der Nervenfunktionen und der Psyche	80
1. Die Reizbarkeit und die Anfänge der Nerventätigkeit	82
2. Die Evolution des Nervensystems bei den vielzelligen Lebewesen	84
3. Das Nervensystem bei den Wirbeltieren und seine Phylogenese	86
4. Die Hauptetappen der Entwicklung des Nervensystems und seine Funktion bei dem Menschen	88
5. Die Evolution der Nervenfunktion und die Widerspiegelung	94
6. Die Nervenreflexe und die Psyche	97
VI. Das Entstehen und die Entwicklung der Psyche	103
1. Das automatische Verhalten und die bewußte Tätigkeit	104
2. Die Dialektik der äußeren und der inneren Bedingungen und die Aktivität der Widerspiegelung	111
3. Die Entstehungsgründe der Psyche	118
VII. Der Anteil der Tätigkeit an der Gestaltung des Menschen	129
1. Über den Begriff „Tätigkeit“	130
2. Die Struktur der Tätigkeit und die Ebenen ihrer Steuerung	139
3. Die Mechanismen der zielbewußten Handlung	146
VIII. Die Dialektik des gesellschaftlichen und des individuellen Bewußtseins und Persönlichkeit	152
1. Die Einheit des gesellschaftlichen und des individuellen Bewußtseins	152
2. Das Bewußtsein und die praktische Erfahrung des Menschen	158
3. Die Ontogenese der physiologischen Mechanismen des Bewußtseins	160
4. Das Bewußtsein und die Persönlichkeit	165

B. DIE ERKENNTNISPROZESSE

I. Das Empfinden und das Wahrnehmen	176
1. Die Psychophysik	176
a) Die Antriebschwellen	178
b) Die Reaktionszeit	182
2. Die Widerspiegelung und das Wahrnehmen	186
3. Das Wahrnehmen und die Tätigkeit	191
4. Die Wahrnehmungsprozesse	195
a) Die Grundprozesse des Wahrnehmens	195
b) Die Kausalität und die Wahrscheinlichkeit im menschlichen Wahrnehmen	196
c) Die Gegenständlichkeit des menschlichen Wahrnehmens	200
d) Die Kontinuität und die Diskontinuität	201
e) Die Unveränderlichkeit des Wahrnehmens	203
f) Das Historische des menschlichen Wahrnehmens	204
5. Die Charakteristik der Wahrnehmungen und der Ergebnisse des Wahrnehmens	205
a) Die Sinnestäuschungen und die Illusion	206
b) Nachbilder, perseverierende und eidetische Vorstellungen	212
6. Die Klassifikation der Wahrnehmungen	215
a) Sehwahrnehmungen	216
b) Gehörwahrnehmungen	217
c) Geschmackswahrnehmungen	218
d) Geruchswahrnehmungen	218
e) Hautwahrnehmungen	219
f) Kinetisch-ästhetische Wahrnehmungen	219
7. Komplexe Wahrnehmungen	220
II. Das Gedächtnis und das Lernen	222
1. Die Entwicklung der Ansichten über das Gedächtnis	222
2. Von der Wesensart des Gedächtnis	225
3. Das kurzfristige Gedächtnis	229
4. Das Vergessen und seine Ursachen	236
a) Die Grundfaktoren des Vergessens	236
b) Die Interferenz und das Vergessen	238
5. Das Lernen und das langfristige Gedächtnis	242
a) Das Lernen und seine Arten	244
b) Die Beziehung zwischen dem Lernen und dem Gedächtnis	256
6. Das Lernen, die Tätigkeit und die Entwicklung der Fähigkeiten	261
III. Die Aufmerksamkeit	267
1. Die Entwicklung der Ansichten über die Wesensart der Aufmerksamkeit	267
2. Die Definition des Begriffs „Aufmerksamkeit“ und seine Erforschung	270
3. Die Eigenschaften der Aufmerksamkeit	274
a) Der Umfang der Aufmerksamkeit	274
b) Die Oszillation der Aufmerksamkeit	275
c) Die Verteilung der Aufmerksamkeit	277